

Mál nr. 111/2023**Nafn málskotsaðila (M)****Nafn varnaraðila (V)****Heiti váttryggingar: Ábyrgðartrygging atvinnureksturs.****Nafn váttryggingartaka (X)****Skaðabótaábyrgð. Vinnuslys.****Gögn.**

1. Málskot móttakið 23. mars 2023, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 3. apríl 2023, ásamt váttryggingarskilmálum.
3. Bréf lögmanns M, dags. 19. apríl 2023.
4. Tölvupóstur M dags. 21. apríl 2023.

Málsatvik.

Hinn 4. nóvember 2021 var M við vinnu ásamt fjórum samstarfsmönnum sínum við að steypa vegg með steypudælu sem var í eigu X og starfsmaður X við stjórn dælnnar. Í lögregluskýrslu kemur fram að slysið hafi átt sér stað þar sem verið var að steypa brú yfir Jökulsá á Sólheimasandi og þegar lögreglumenn komu á vettvang hafi komið fram að M hafi lent undir steypurana. Haft er eftir verkstjóra M að hann sjálfur hafi haldið í stút steypudælu og verið að dæla steypu ofan í handrið undir leiðara á brúnni og M hafi gengið á eftir honum til að slétta úr steypunni. Verkstjórinn kveðst síðan hafa heyrt læti og fundið að steypuraninn væri að losna og hann hafi lent á höfði M og hann slasast. Haft er eftir stjórnanda steypudælnnar að liðamót í steypudælurana hafi gefið sig fyrirvaralaust með þeim afleiðingum að neðri hluti ranans hafi fallið niður og lent á höfði M. Samstarfsmaður M kvaðst hafa staðið við hlið M þegar slysið varð og steypurdæluranninn hafi farið í hjálm hans en hann náð að beygja sig niður en hjálmur á höfði hans hafi dottið. Þegar hann hafi litið upp hafi M verið fastur undir steypudæluranninum.

M telur að X beri skaðabótaábyrgð á afleiðingum líkamstjóns hans þar sem það megi rekja til ófullnægjandi starfsaðstæðna m.t.t. öryggis. Nánar tiltekið vísar M til þess að í lögregluskýrslu komi fram að skoðun hafi átt að fara fram á steypudælnni skv. skoðunarskírteini í október 2021 en slík skoðun hafi ekki farið fram þegar slys M hafi orðið hinn 4. nóvember 2021. M telur að vanræksla á skoðun hafi leitt til slyss M, steypudælan hafi verið í ófullnægjandi ástandi sem slyshætta hafi verið af og þannig hafi búnaður M ekki verið í samræmi við fyrirmæli laga nr. 46/1980 um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, sbr. 13, 37. og 46. gr. laganna. Einnig vísar M til reglugerðar nr. 367/2006 um notkun tækja og bendir á að framkvæmd hafi verið viðgerð á gálga steypudælnnar árið 2016 og hún skoðuð af framleiðanda árið 2018 án athugasemda en skoðun ársins 2021 hafi ekki verið sinnt. M bendir á að í 10. gr. reglugerðar nr. 367/2006 komi fram að þegasr öryggi tækja minnki við tilteknar aðstæður skuli atvinnurekandi sjá til þess að sá sem ber ábyrgð á að annast skoðun tækis skoði og prófi tækið með reglulegu millibili til að tryggja öryggi. Það hafi X ekki gert en ef það hefði verið gert megi ætla að skemmd á steypudælurana sem leiddi til slyss M hefði komið fyrr í ljós þannig að slysið hefði ekki orðið.

V hefur hafnað bótaskyldu og vísar til þess að félagið hafi aflað ítarlegra upplýsinga frá X um viðhald og viðgerðir á steypudælnni og liggja þær fyrir í gögnum sem lögð hafi verið fyrir nefndina. V telur að þau gögn sýni að viðhaldi dælnnar hafi verið sinnt með eðlilegum hætti og tækið skoðað reglulega af starfsmönnum X sem séu faglærðir og hafi sótt námskeið og hlotið vottun vegna tækja sem notuð séu í starfsemi X. V vísar til þess að viðgerð sem hafi verið framkvæmd á gálga steypudælu C þar sem gert hafi verið við samskeyti á armi gálgans tengist ekki bilun sem hafi komið upp í armi steypudælnnar hinn 4. nóvember 2021 og leitt hafi til líkamstjóns M. V telur að ekkert í gögnum málsins sýni að viðhaldi og eftirlit með steypudælnni hafi verið vanrækt og beri M sönnunarbyrði um það. Einnig vísar V til þess að orsök slyss M hafi verið sú að kólfur í armi steypudælnnar hafi losnað úr armi dælnnar en ekki brotnað eins og áður hafði gerst. Skoðun af hálfu Vinnueftirlitsins hafi farið fram árlega án athugasemda og eki sýnt að skoðun í nóvember 2021 hefði getað komið í veg fyrir líkamstjón M.

Í viðbótarathugasemdum M kemur fram ábending um að X hafi haft heilan mánuð, þ.e. októbermánuð 2021, til að láta framkvæma skoðun á steypudælnni og telur M að augljóst að vanræksla á því hafi

orsakað slys M. Gera verði ríkar kröfur til fyrirtækis eins og X, sem m.a. leigi út vinnuvélar, að búnaður sé fullnægjandi og ekki stafi af honum hættu vegna viðhaldsleysis.

Í viðbótarathugasemdom V kemur fram áréttning um að V telji algjörlega ósannað og verulega ósennilegt að ástæðu slyss M sé hægt að rekja til þess að vinnuvél X hafi ekki verið skoðuð í október 2021. V bendir á að ástæða slyssins hafi verið sú að kólfur losnaði úr liðamótum dælu og engin merki á armi dælu um að eitthvað gæti gefið sig.

Álit.

Ágreiningur málsins hverfist um hvort X beri skaðabótaábyrgð á líkamstjóni M, en af gögnum málsins verður ekki annað ráðið en að ágreiningslaust sé að rani á steypudælu X hafi lent á M og það hafi leitt til líkamstjóns hans. Ekki liggja fyrir upplýsingar um að það atvik að raninn losnaði tengist með einhverjum hætti fyrri viðgerð á steypudælu X. Af þeim gögnum sem hafa verið lögð fram af hálfu X verður ekkert ráðið um að slík tengsl séu fyrir hendi og engin efni eru til að snúa sönnunarbyrði við þannig að X verði látið bera hallann af því að ekki sé ljóst hvað leiddi til bilunar í búnaði steypudælu.

Af dómafordæmum eða öðrum réttarheimildum í íslenskum rétti verður ekki ráðið að í gildi sé hlutlæg bótaregla vegna bilunar í tækjum og verður jafnframt eins og atvikum er háttað hér að sýna fram á einhvers konar saknæma háttsemi eða athafnaleysi starfsmanna X svo bótaábyrgð stofnist. Samkvæmt almennum sönnunarreglum hefur sá sem heldur því fram að annar beri skaðabótaábyrgð á tjóni sínu sönnunarbyrði um að skilyrði bótaábyrgðar séu uppfyllt. Eins og mál þetta liggur fyrir nefndinni er ekki sýnt fram á eða gert líklegt að steypudælaninn hafi verið vanbúinn, úr sér genginn eða óhentugur til umrædds verks. Liggur ekki heldur fyrir að eftirliti með honum af hálfu X hafi ábótavant og þó vinnuvélaskírteini hafi mælt fyrir um opinbert eftirlit í október 2021 er ekkert sem styður það að í skoðun í síðasta lagi í þeim mánuði hefði eitthvað komið fram sem hefði getað komið í veg fyrir slys M hinn 4. nóvember 2021. Ekki liggur fyrir, eins og áður segir, að orsakatengsl hafi verið milli atvika sem leiddu til slyss M og fyrri bilunar eða viðgerðar á steypudælu á árinu 2016. Ekki liggur heldur fyrir að slys M sé hægt að rekja til saknæmrar háttsemi starfsmanns X sem stjórnaði steypudælu í greint sinn. Er því, eins og mál þetta liggur fyrir nefndinni, ekki sýnt fram á að skilyrði bótaskyldu úr ábyrgðartryggingu X séu uppfyllt.

Niðurstaða.

M á ekki rétt til bóta úr ábyrgðartryggingu X hjá V.

Reykjavík, 9. maí 2023.

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir